

ΕΙΔΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

1. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΟΜΗ ΤΟΥΣ (ανάλογα με τους κύριους όρους τους)

α. ΑΠΛΗ

Είναι η πρόταση που αποτελείται από τους βασικούς όρους μιας πρότασης, δηλαδή,

Υποκείμενο, Ρήμα, Αντικείμενο, Κατηγορούμενο.

Έτσι μία απλή πρόταση μπορεί να περιλαμβάνει :

1. Υποκ. + Ρήμα (ρήμα αμετάβατο)
(Ο μαθητής διαβάζει.)

2. Υποκ. + Ρήμα + Αντικ.
(ρήμα μεταβατικό μονόπρωτο)
(Ο μαθητής διαβάζει Μαθηματικά)

3. Υποκ. + Ρήμα + Αντικ. + Αντικ.
(ρήμα μεταβατικό δίπρωτο)
(Ο μαθητής δίνει στον καθηγητή το βιβλίο)

ΠΡΟΣΟΧΗ

Παρατηρήσατε ότι κάνουμε ΔΥΟ ερωτήσεις;
(ΤΙ ΔΙΝΕΙ; ΣΕ ΠΟΙΟΝ ΤΟ ΔΙΝΕΙ;)

4. Υποκ. + Ρήμα + Κατηγ. (ρήμα συνδετικό)

(Ο μαθητής είναι μελετηρός)

β. ΕΠΑΥΞΗΜΕΝΗ

Είναι η πρόταση που, εκτός από τους βασικούς όρους, περιλαμβάνει και άλλους προσδιορισμούς.

Πχ.

Ο **μελετηρός** μαθητής διαβάζει **καθισμένος στο γραφείο του δωματίου του**.

γ. ΕΛΛΕΙΠΤΙΚΗ

Είναι η πρόταση που δεν περιέχει κάποιον ή κάποιους από τους βασικούς όρους μιας πρότασης.

Πχ.

Διάβασε γρήγορα. (ελλειπτική ως προς το υποκείμενο).

Καλά! (ελλειπτική ως προς το ρήμα και το υποκείμενο)

δ. ΣΥΝΘΕΤΗ

Είναι η πρόταση που περιλαμβάνει περισσότερα από ένα Υποκείμενα ή Αντικείμενα ή Κατηγορούμενα.

Πχ.

Ο Γιάννης και η Μαρία είναι μαθητές. (-ΠΟΙΟΙ; → 2 υποκείμενα)

Ο Γιάννης συλλέγει γραμματόσημα και κάρτες.(ΤΙ; → 2 αντικείμενα)

Η Μαρία είναι έξυπνη και εργατική (ΤΙ ΛΟΓΗΣ ΕΙΝΑΙ Η ΜΑΡΙΑ; → 2 κατηγορούμενα)

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Παρατηρήσατε ότι κάνουμε μόνο ΜΙΑ ερώτηση;

2. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ (ανάλογα με το τι εκφράζουν)

α. ΑΠΟΦΑΝΤΙΚΗ	β. ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΗ	γ. ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	δ. ΕΠΙΦΩΝΗΜΑΤΙΚΗ
Είναι η πρόταση που εκφράζει μια κρίση, μια άποψη, μια πληροφορία.	Είναι η πρόταση που εκφράζει μια ερώτηση, τη χρησιμοποιούμε, όταν ζητούμε μια πληροφορία.	Είναι η πρόταση που εκφράζει επιθυμία, παράκληση, προσταγή, ευχή, απαγόρευση κλπ.	Είναι η πρόταση που εκφράζει κάποιο έντονο συναίσθημά μας.
Π.χ. Το σχολείο είναι καθαρό.	Π.χ. Τι μάθημα έχουμε τώρα;	Π.χ. Μακάρι να πάμε εκδρομή!	Π.χ. Τι όμορφη κατασκευή!
Σημείο στίξης: Τελεία.	Σημείο στίξης: Ερωτηματικό.	Σημείο στίξης: Θαυμαστικό ή τελεία.	Σημείο στίξης: Θαυμαστικό.

3. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥΣ

α. ΚΑΤΑΦΑΤΙΚΗ	β. ΑΡΝΗΤΙΚΗ
Είναι η πρόταση που δεν περιέχει άρνηση.	Είναι η πρόταση που περιέχει άρνηση (δεν, δε, μην, μη)
Π.χ. Κατανόησε το μάθημα.	Π.χ. Δεν κατανόησε το μάθημα.

4. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΙΣ ΑΛΛΕΣ (εξαρτημένες από τις άλλες ή ανεξάρτητες)

α. ΚΥΡΙΑ	β. ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ
Είναι η πρόταση που μπορεί να σταθεί μόνη της στο λόγο.	Είναι η πρόταση που δεν μπορεί να σταθεί μόνη της στο λόγο, αλλά εξαρτάται από κάποια άλλη.
Π.χ. Αγαπώ τη γυμναστική.	Π.χ. Αγαπώ τη γυμναστική, γιατί είναι διασκεδαστική και ωφέλιμη.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η πρόταση: «Άνοιξε το σχολείο!» είναι:

α. ως προς τη δομή της: απλή, β. ως προς τη σημασία της: επιφωνηματική, γ. ως προς την ποιότητά της: καταφατική και δ. ως προς τη σχέση της με τις άλλες: κύρια.